

Hart voor Losser

Verkiezingsprogramma 2026 - 2030

Het kan wél

Het kan wél

Inleiding:

Met trots presenteert D66 Losser haar verkiezingsprogramma voor de raadsperiode van **2026–2030**. We zijn trots op Losser en haar kerkdorpen en de gevarieerde woon/leefomgeving maakt dat Losser een plek is waar het niet alleen mooi wonen is, maar waar opgroeien, wonen, leven en werken meer dan de moeite waard is.

Losser moet een plek zijn waar je wilt blijven en om dit te kunnen realiseren zijn er meer woningen nodig, vooral betaalbare woningen zodat wie hier geboren is, wie zich hier heeft gesetteld, graag wil blijven wonen. Met veel groen, natuur en recreatie direct in de omgeving maakt dat Losser een divers landschap te bieden heeft. En voor wie van buiten Losser komt is het hier goed toeven. Met B & B's in de buurt, campermogelijkheden direct bij de boer op het land en met veel fiets en wandelmogelijkheden.

Veel dorpen hebben een vernieuwd centrumplan waarbij de uitdaging ligt in het tegemoet komen aan inwoners, winkeliers en uitbaters. Want of je nu een stokbrood in de supermarkt wilt halen, van een kopje koffie op een terras geniet, of een ijsje, iedereen moet zich welkom voelen en voor iedereen mag er ruimte zijn.

U bent van harte welkom in onze dorpen en de komende vier jaar willen we er gezamenlijk voor zorgen dat Losser een ruwe diamant blijft die hier en daar wordt opgepoetst, maar in de kern zijn waarde blijft behouden.

“D66 Doorbouwen aan Losser: samen voor elkaar”

Ons team kent een mooi gemêleerd gezelschap van mensen, met veel bestuurlijke ervaring, met lokale wortels, met aandacht voor taal en nuance en altijd met oog voor al haar inwoners.

Jinne Stienstra, fractievoorzitter.

Inleiding:

Terugblik	4
Hoofdstuk 1: doorbouwen aan Losser	5-6
Hoofdstuk 2: een krachtig Losser, tien hoofdpunten	7-8
Hoofdstuk 3: Losser leeft, drie focuspunten	9-11
Hoofdstuk 4: de hoofdpunten	12-18
Bijlage 1: bouwen aan Losser	19 - 24
Bijlage 2: veilig in Losser	25 - 27

Terugblik:

Op 18 maart 2026 bepalen we samen de koers van onze prachtige schatkamer van Twente. Voor D66 Losser is de inzet helder: wij blijven de stabiele factor waarop u kunt rekenen. Al twaalf jaar nemen wij verantwoordelijkheid in de coalitie en de raad. Niet met vluchtige beloftes, maar door stap voor stap te bouwen aan een gemeente waar het fijn wonen, werken en recreëren is.

Wat we samen hebben neergezet:

De afgelopen vier jaar hebben we niet stilgezeten. Terugkijkend op de afgelopen jaren zien we de resultaten van een koers gericht op kwaliteit en duurzaamheid. We hebben geïnvesteerd in de fundamenten van onze dorpen:

Voorzieningen met toekomstkracht:

Met de realisatie van Sporthal De Fakkel en de vernieuwing van de onderwijsinfrastructuur investeren we in onze jeugd en gezondheid. Het behoud en de verbouwing van het Carmel College is hierbij cruciaal; goed onderwijs is de magneet die jonge gezinnen vasthoudt en aantrekt, passend bij onze ambitie om door te groeien naar een vitale gemeente van 25.000 inwoners.

Levendige kernen:

In De Lutte is het centrum getransformeerd tot een moderne trekpleister met oog voor klimaat (waterberging) en zorg (gezondheidscentrum). In Losser is het eerste centrumplan afgerond en maken we ons op voor 'Centrumplan 2' rondom de Brink. Ook in Overdinkel hebben we met de vernieuwing van de dorpskern en openbare verlichting laten zien dat elk dorp telt.

Innovatie en Duurzaamheid:

Dankzij het door D66 geïntroduceerde MIP-plan (Meerjarig Investeringsplan) zitten we op de eerste rij zodra er subsidies uit de regio, het Rijk of Brussel beschikbaar komen. Dit heeft geleid tot prachtige projecten zoals Beken en Bleken. Daarnaast lopen we voorop met het Zonnepark Overdinkel en de innovatieve waterthermie bij de verwarming van Zwembad Brilmansdennen—een win-winsituatie voor de energierekening én de lokale biodiversiteit van de vernieuwde Bleek.

Wij willen blijven bouwen. Voor de ondernemer die de ruimte zoekt, voor de inwoner die een betaalbaar huis nodig heeft en voor de toerist die van ons unieke landschap geniet. Samen houden we Losser in beweging. Doet u mee?

Hoofdstuk 1

Doorbouwen aan Losser

Onze koers voor 2026-2030: Doorbouwen aan Losser

Een stem op D66 een stem is voor vooruitgang met beleid. De resultaten die we hebben geboekt, spreken voor zich. Maar we zijn nog niet klaar en we kijken niet alleen achterom; we kijken vooral vooruit. Voor de komende vier jaar en de periode daarna heeft D66 Losser een scherpe koers uitgezet. We bouwen aan een gemeente waarin iedereen meetelt, waarin we veilig zijn en waarin we slim omgaan met onze energie en natuur.

Onze visie rust op drie focuspunten:

1. Een betaalbaar thuis voor iedereen

Wonen is een basisrecht. Of je nu jong bent en je eerste woning zoekt, of ouder en kleiner wilt gaan wonen: in elke kern van Losser moet plek zijn. Wij zetten in op betaalbaar wonen door slim te bouwen binnen de bestaande dorpsgrenzen (inbreiden), zonder de lucht in te gaan met grootschalige hoogbouw. Zo behouden we het unieke Losserse karakter en ons prachtige landschap, terwijl we werken aan natuurbestendige wijken die klaar zijn voor de toekomst.

2. Losser leeft: Gezond, sociaal en dichtbij

In een wereld die verhardt, kiezen wij voor verbinding. D66 wil de 'bubbel' doorbreken. We koesteren onze vrijwilligers en verenigingen als het cement van onze samenleving.

- De Gezonde Generatie: We investeren in onze jeugd. Van een 'Rijke Schooldag' met sport en cultuur tot het aanpakken van lege maagjes op school en het terugdringen van middelengebruik.
- Zorg op maat: We zetten vol in op preventie. Met een actuele 'Sociale Kaart' en de vertrouwde zorgcoach zorgen we dat zorg dichtbij, begrijpelijk en menselijk blijft.
- Voorzieningen op peil: Een leefbaar dorp heeft een huisarts, een supermarkt en goed openbaar vervoer nodig. Wij strijden voor betere busverbindingen en slimme toeristische routes, zoals tussen De Lutte en het Lutterzand.

3. Veilig over straat – Veilig thuis

Vrijheid begint bij veiligheid. Met ons plan 'Veilig over straat – Veilig thuis' pakken we onveilige plekken in de openbare ruimte aan samen met u, de inwoner. Maar we kijken ook achter de voordeur. We investeren in de expertise om stalking en dwingende controle te herkennen, zodat elk kind veilig kan opgroeien. In Losser zijn de lijntjes kort; we maken de drempel naar hulp zo laag mogelijk.

Hoofdstuk 2

Een krachtig Losser:

10 Hoofdpunten

Onze 10 Hoofdpunten voor een krachtig Losser:

Om deze ambities waar te maken, focussen we op tien concrete gebieden:

1. **Onderwijs als Motor:** Kansengelijkheid voor elk kind en scholen die in 2030 energieneutraal zijn.
2. **Brede Welvaart:** Investeren in de wijken waar dat het hardst nodig is.
3. **Slimme Mobiliteit:** Veilige schoolroutes, betere fietspaden langs de Dinkel en géén goederenvervoer via de Noordtak.
4. **Vitaal Platteland:** Steun voor onze agrariërs bij natuurbeheer en het behoud van ons coulisselandschap via landschapsfondsen.
5. **Lokale Energie:** Meer dan 50% van de opbrengst van duurzame energie moet terug naar de inwoner. Wij willen een Lossers Energiefonds.
6. **Klimaatadaptatie:** Onze dorpen vergroenen om hittestress en wateroverlast tegen te gaan.
7. **Veilig Buitengebied:** Samen met ervencoaches drugscriminaliteit en ondermijning op het platteland de kop indrukken.
8. **Inwoner aan het Roer:** Inzet van de dorpsraden, ruimte voor het 'Right to Challenge' (Pak an, pak over) en betere en meer participatiemogelijkheden voor inwoners.
9. **Samen tegen Armoede:** We houden vast aan de 130%-grens voor regelingen en zetten in op vroege hulp bij schulden.
10. **Duurzame Economie:** Ruimte voor ondernemers en een toeristische Dinkel-verbinding van Glane tot Beuningen.

D66 Losser staat voor een gemeente die durft te kiezen. Vooruitstrevend, sociaal en altijd met de voeten stevig op de Twentse grond. **Bouwt u met ons mee?**

Hoofdstuk 3

Losser leeft:

3 focuspunten

Ons programma voor een krachtig Losser in 2026-2030

Waar zetten we de komende 4 jaar op in:

Voor de komende vier jaar en ook de langere termijn willen we bouwen aan een beter Losser via drie focuspunten en tien hoofdpunt

Focuspunten:

1. **Betaalbaar wonen:** voor iedereen in iedere kern (Voldoende sociale huur en koopwoningen), iedere inwoner van Losser moet een woning kunnen vinden, inbreiden, laagje erbij zonder hoogbouw, uitbreiding passend bij de kernen en behoudt van het Losserse karakter en landschap. Natuurbestendige (nieuwbouw) wijken.
2. **Losser leeft, Losser leeft samen:** Samen leven, samen sociaal. Naar elkaar omkijken dat lijkt in een verhardende en individuele samenleving (steeds) minder vanzelfsprekend. Mensen voelen afstand tot elkaar en tot de overheid. We blijven soms in ons eigen bubbel en ons eigen gelijk zitten. Wij willen aan de verhoudingen in, tussen en met de samenleving werken. Naar elkaar blijven omkijken, vrijwilligerswerk waarderen en onze verenigingen koesteren.

De gezonde generatie: Veilig opgroeien en ontwikkelen op school en in je (sociale) omgeving, een gezonde leefomgeving, opvang, sport- en spelfaciliteiten. Preventie en terugdringen van middelengebruik en het vak burgerschap (o.i.d.). Gezond opgroeien – met een volle maag naar school toe en schoolmaaltijden, veiligheid op school. Beperking of verantwoorde omgang met social media.

Preventie in de Zorg: D66 wil inzetten op preventie of voorkomen dat je zorg nodig hebt door nauwere samenwerking tussen zorg, verenigingen en onderwijs. De eigen regie en zelfstandigheid van de zorgvrager staat centraal, ondersteund door een actuele 'Sociale Kaart' zodat inwoners weten waar ze terecht kunnen als het nodig is.

Zorg voor jong en oud De zorg binnen de gemeente Losser dient voor onze inwoners beschikbaar en betaalbaar te zijn. Het is duidelijk waar ze terecht kunnen bij vragen in het dagelijkse leven. Bijvoorbeeld vragen over wonen, hulp bij opvoeden, aanpak van (kinder)mishandeling, mantelzorg en vervoer. De zorgbehoefte van de inwoner moet makkelijk bediend kunnen worden. Dit betekent onder andere een adequate informatievoorziening en verwijzen middels een 'Sociale Kaart' en dat er een zorgcoach is en blijft, die mensen met een zorgbehoefte begeleidt, jong en oud.

D66 wil samen met inwoners inzetten op preventie in de (jeugd)zorg en verdere samenwerking zoeken met verenigingen en het onderwijs. Een heldere toekomstvisie voor het zorglandschap en de demografische trends zoals vergrijzing is onmisbaar. We willen hier actief mensen bij betrekken die gebruikmaken van zorg. Zo kunnen we ervaringen benutten om de kwaliteit van de zorg in onze gemeente te verbeteren.

In de gemeente Losser zijn de lijntjes kort. We willen met onze inwoners inzetten op preventie in de zorg door samen te werken met verenigingen en het onderwijs. De eigen regie van de zorgvrager moet gestimuleerd worden waar dit kan. We erkennen dat sommige doelgroepen hier misschien niet toe in staat zijn, daarvoor is goede begeleiding noodzakelijk.

Voorzieningen op peil of uitbreiden:

Behoud van voorzieningen, of waar mogelijk uitbreiding van voorzieningen voor de leefbaarheid van ieder dorp. Maar wel op maat en haalbaar. Denk daarbij aan een Gezondheidscentrum, huisarts en tandarts. Zodat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig en gezond in het eigen dorp kunnen leven.

Maar ook de toegankelijkheid van supermarkten en winkels, sportzalen en sportvoorzieningen. En verbetering van, of aansluiting op – openbaar vervoer. Bijvoorbeeld ieder kwartier een bus, het omleggen van busroutes via De Lutte en Beuningen richting Denekamp. Of een toeristische verbinding vanuit de kern De Lutte naar het Lutterzand zodat de auto kan blijven staan.

3. **Veilig over straat – Veilig thuis** Met het plan ‘Veilig over straat – Veilig thuis’ zetten we in op een integrale aanpak van sociale veiligheid, waarbij de inrichting van de openbare ruimte, wijken en wegen kritisch tegen het licht wordt gehouden. Bijvoorbeeld door middel van 'schouw-wandelingen' met inwoners worden onveilige plekken, zoals slecht verlichte paden of onoverzichtelijke bosjes, aangepakt in nieuwe inrichtingsplannen voor de dorpskernen. Tegelijkertijd willen we dat de vaak onzichtbare "terreur achter de voordeur" aangepakt wordt. Kinderen moeten in een veilige omgeving kunnen opgroeien en volwassenen moeten zonder angst samen – of alleen kunnen leven. We willen dan ook investeren in de expertise van zorgmedewerkers en docenten voor het herkennen van stalking en dwingende controle. In een hechte gemeenschap waar sociale controle soms een drempel kan zijn om hulp te zoeken, is het doel om de lijnen tussen slachtoffers, de politie en het sociale team zo kort mogelijk te maken. De uitvoering van deze plannen wordt bekostigd uit bestaande budgetten voor kwaliteitsimpulsen, onder de noemer dat een veilig leefklimaat de basisvoorwaarde is voor de vrijheid van iedere inwoner.

Het volledige plan is bij D66 Losser op te vragen via: j.stienstra@losser.nl

Hoofdstuk 4

De toekomst van Losser:

10 Hoofdpunten uitgelegd

De toekomst van Losser:

1. Onderwijs en Kansengelijkheid:

Een Goede Start voor élk kind, een leven lang leren voor iedereen – voldoende onderwijsaanbod voor iedere leeftijdsgroep in Losser zelf. Behoudt van bestaande onderwijs, ontwikkelen kwaliteit van onderwijs in een gezonde omgeving (schoolgebouwen). Onderwijs is voor D66 de motor van de samenleving en een middel om kansengelijkheid te waarborgen. Het uitgangspunt is dat de achtergrond van een kind nooit de toekomst mag bepalen. Daarom stelt de partij een 'Rijke Schooldag' voor, waarbij schoolgebouwen niet alleen voor lessen worden gebruikt, maar ook voor sport, cultuur, natuur en huiswerkbegeleiding. Dit helpt kinderen om vroeg kennis te maken met de lokale verenigingen en een gezonde levensstijl.

Terugdringen middelen gebruik (preventie bij de jeugd):

Naast onze focus op de '*Rijke Schooldag*' in het onderwijs, wil D66 extra inzetten op programma's tegen vroegtijdig middelengebruik (alcohol, vaperen en lachgas) in het onderwijs, maar ook door nauwe banden tussen sportclubs en preventiewerkers aan te halen en te behouden. D66 wil dit actief bestrijden, in samenwerking met de voedselbank, omdat honger de kansengelijkheid direct aantast.

“Voor D66 is het schokkend dat er in Losser nog steeds kinderen zijn die met een lege maag naar school gaan”

Gezonde scholen. Daarnaast moeten schoolgebouwen gezond zijn. De ambitie is dat alle scholen in Losser voor 2030 energie- en klimaatneutraal zijn. Dit creëert niet alleen een beter leerklimaat, maar maakt de gemeente ook aantrekkelijker voor leraren, wat helpt bij het bestrijden van het lerarentekort.

D66 blijft zich inzetten om goed voortgezet onderwijs binnen onze gemeentegrenzen te behouden. We hebben het Carmel College binnen Losser weten te behouden. Goede onderwijsvoorzieningen trekken ook nog eens mensen aan. Dit draagt bij aan doelstelling om naar 25.000 of meer inwoners te groeien.

Onderwijs voor volwassenen moet in Losser dichtbij in de omgeving bereikbaar zijn. Een leven lang leren. Je zelf ontwikkelen en kansen creëren om te kunnen doen wat je graag wil. Van werk naar (ander) werk. Een hobby, muziek maken, alleen of samen met anderen.

2. Brede welvaart in wijken:

Brede welvaart in beeld brengen. Zo wordt inzichtelijk welke wijk de laagste score heeft. We kunnen dan gerichte keuzes maken om te investeren in wijken waar dit het meeste bijdraagt. Instrumenten gebruiken of ontwikkelen om dat in beeld te brengen en te monitoren. Waar we investeren in brede welvaart, in wijken - koppelen we dit aan prestatie indicatoren van de gemeente. Nadat de acties zijn uitgezet en uitgevoerd gaan we kijken hoe de wijk daarna scoort. Zo kunnen we investeren in wijken waar het - het meeste nodig is.

3. Mobiliteit en vervoer:

Openbaar Vervoer en duurzame mobiliteit versterken, infrastructuur en ontsluiting van de gemeente Losser verbeteren. Maar ook: géén noordtak en minder goederenvervoer en geen grenscontroles. We willen een betere en veiliger ontsluiting van het Luttermolenveld. Betere en veiliger Noord-Zuid-verbindingen voor auto, fietser en wandelaar tussen Beuningen, De Lutte en Losser. Maar ook tussen Overdinkel, Glane en Losser. Van de Denekamperdijk tot aan Beuningen. Verlenging van het Lagapad vanuit Losser naar het Lutterzand. Een fietspad met historische bruggen langs en in de buurt van de Dinkel en aansluiting op bestaande fietsinfrastructuur.

Veilig op weg, veilig verkeer: D66 zet in op 'veilige schoolroutes' en het herinrichten van doorgaande dorpswegen, (zoals in Overdinkel) om de snelheid te verlagen. Maar ook aanpak van onveilige verkeerspunten en de vergroting van de veiligheid voor kwetsbare verkeersdeelnemers. Kinderen vanaf acht jaar (groep 4), stimuleren om zelfstandig naar school te gaan. Fietzers en voetgangers hebben voorrang. Ouders bewust maken dat het brengen en halen van een opgroeiend kind vanaf acht jaar niet nodig hoeft te zijn, waardoor o.a. filevorming voor de school wordt voorkomen.

4. Vitale dorpen, Vitaal platteland, Vitale natuur:

Werken aan groene, gezonde en vitale dorpen en platteland waar het samen prettig leven is. Sterkere en diverse bedrijfsvoering met stabiel inkomen voor agrariërs. Denk hierbij aan een zorgfunctie, boerderijwinkel, recreatie, duurzame energieopwekking naast de normale agrarische bedrijfsvoering. Kwaliteitsverbetering en landschaps- en beeldverbetering waar het kan, uitbreiding natuur door middel van natuurbeheer met en door agrariërs. Maar ook een sterkere toeristische infrastructuur en een groter en een gevarieerd recreatieaanbod.

Behoud van het Coulisselandschap en Biodiversiteit.

Het unieke Twentse landschap moet worden beschermd door landschapsfondsen, zoals Groen/Blauwe-diensten. Hiervoor willen we dat opnieuw financiële middelen beschikbaar worden gesteld.

Vanuit deze middelen kunnen grondeigenaren een vergoeding krijgen voor het beheer van houtwallen en nieuwe natuur. Daarnaast wordt de kennis van lokale groepen zoals de Vogelwerkgroep en het IVN benut voor effectieve natuurmaatregelen.

Biodiversiteit ondersteunen: In het buitengebied zijn particulieren en bedrijven zelf drukdoende om de biodiversiteit van ons landschap te versterken, denk aan de Stichting Broez. Om deze inwoners te helpen - die een stuk van hun land willen gebruiken om in te zaaien - wil D66 niet alleen éénmalig subsidie verlenen, maar ook de landschapsfondsen zoals Groen/Blauwe-diensten weer met middelen vullen. Uit deze fondsen kunnen eigenaren van houtwallen en aan te planten nieuwe natuur ook een beheersvergoeding krijgen.

5. Van Losser krijg je Energie:

Duurzame dorpen en duurzaam platteland.

D66 Losser ziet de komende jaren als een cruciale periode voor de verduurzaming van de gemeente. De kernvisie is dat duurzaamheid niet van bovenaf moet worden opgelegd, maar dat de lusten en lasten lokaal moeten blijven. Dit betekent dat inwoners, ondernemers en agrariërs direct moeten profiteren van de energietransitie. Investeren in duurzame energie moet lonend zijn.

Hoe willen we dat?

Lokale energieopwekking via energiecoöperaties in elk dorp. Het doel is om eigenaarschap en opbrengsten binnen de dorpsgrenzen te houden, waarbij gestreefd wordt naar een percentage van meer dan 50% van de opbrengsten die terugvloeien naar de inwoners. Voor wie niet direct kan meedoen, stelt D66 een Lossers Energiefonds voor. Naast zonne- en windenergie wordt de potentie van de lokale natuur benut. D66 wil onderzoek naar waterkracht via de Dinkel en het gebruik van biogas in samenwerking met de agrarische sector als vervanger voor fossiel gas.

Duurzaam door:

De komende jaren ligt er nog steeds een gigantische opgave op het gebied van duurzaamheid. Zowel voor inwoners als op grotere schaal (zonnepark, windmolens). Investeren in duurzame energie moet lonend zijn. Opbrengsten duurzame investeringen (bijv. zonnepanelen) terug naar de inwoners. En inkomsten van zonneparken/windmolens (deels) ten goede aan Losser. Zo kunnen we blijven investeren in duurzaamheid.

Ook inzetten op versterking energienetwerk is dan nodig, maar ook om nieuwe bedrijven en nieuwe woningen zonder wachttijden op het netwerk aan te sluiten/kunnen sluiten.

Grensoverschrijdende Energietransitie met Bad Bentheim:

D66 zet zich in om de stroomnetten van de gemeente Losser te verbinden met die van de Duitse buurgemeente Bad Bentheim. Dit is uniek en vereist aanpassingen in landelijke regelgeving, waar de D66-wethouder al een traject voor heeft ingezet. Het doel is efficiënter ruimtegebruik en een betere afstemming van vraag en aanbod van groene stroom.

6. Groene dorpen, duurzame inrichting:

In onze dorpen is het prettig leven en dat willen we graag zo houden of zelfs verbeteren. We willen een vervolg op centrumplannen, bijvoorbeeld: centrumplan Fase 2 De Brink in Losser. Naast een veilige inrichting nemen we ook meteen duurzame maatregelen en duurzame wijkinrichting tegen klimaatveranderingen en klimaatoverlast (wateropvang bij wateroverlast), maar ook voor tegengaan uitdroging, een hitteplan en het tegengaan van hittestress.

Klimaatadaptatie in dorp en buitengebied (duurzame dorpen). Uitdagingen voor onze dorpen ombuigen in kansen, het kan wél. D66 ziet uitdagingen die op ons afkomen als kansen die we graag oppakken. Bijvoorbeeld door in centrum en wijkplannen niet alleen de omgeving te verbeteren, mooier en groener te maken, maar ook meteen bijvoorbeeld wateroverlast aan te pakken door het creëren van waterbergingen. Nieuwe wijken meteen klimaatbestendig maken.

En lokaal samen doen wat lokaal kan. Denk aan het initiatief “Pak aan, pak over”, waarbij inwoners goede initiatieven tonen en zelf de kar willen trekken en de gemeente hierbij ondersteuning biedt. In het buitengebied doorgaan met het ruimte geven aan Dinkel en wateropvang.

7. Bescherming buitengebied tegen ondermijning:

Gezien de ligging van Losser in het buitengebied en aan de grens, is de preventie van drugsproductie (dumping in de natuur of gebruik van leegstaande stallen) een cruciaal veiligheidspunt. D66 pleit voor een intensievere samenwerking tussen de ervencoaches en de wijkagent om boeren weerbaarder te maken tegen ondermijnende criminaliteit.

8. Invloed voor de inwoner - lokaal bestuur:

D66 wil de verhoudingen tussen de overheid en de inwoners herstellen door meer vertrouwen en verantwoordelijkheid bij de samenleving te leggen. In plaats van inspraak achteraf, streeft de partij naar 'beginspraak' en meer en betere participatiemogelijkheden, waarbij inwoners vanaf de start van een projecten betrokken zijn bij de inrichting van hun leefomgeving. Een centraal middel hiervoor is het initiatief *'Pak an, pak over'*, de Losserse invulling van het 'Right to Challenge'. Dit geeft inwoners het recht om gemeentelijke taken, zoals groenonderhoud of zorgvoorzieningen, over te nemen als zij dit beter of goedkoper kunnen. De dorpsraden spelen hierin een spilfunctie. D66 wil dat dorpsraden voldoende ondersteund worden om deze spilfunctie goed te kunnen oppakken. De gemeente moet zich hierbij faciliterend opstellen en durven los te laten, waarbij transparantie en laagdrempelig taalgebruik de standaard zijn.

9. Integrale armoedebestrijding:

In Losser pakken we het samen aan en weet je bij wie je terecht kan. Of dat nu het eigen netwerk is of professionele hulpverlening, kansen bieden voor iedereen. Armoede is een complex verschijnsel en hangt samen met veel andere problemen. Voorbeelden daarvan zijn inkomen, opleidingsniveau, zelfredzaamheid maar ook gezondheid. Mensen kunnen op een bepaald moment in hun leven met armoede of verminderde kansen worden geconfronteerd. Denk hierbij ook aan ondernemers, agrariërs en laagverdieners die net boven de grens van allerlei toeslagen vallen. D66 is voor een integraal armoedebelief waarbij mensen gestimuleerd worden om actief vanuit hun eigen positie hun leven en financiën weer op orde te krijgen. Als daar ondersteuning voor nodig is, dan dient de gemeente deze ondersteuning te bieden. Dat betekent ook dat we de innovatie met zorggeld binnen het sociaal domein nog meer moeten stimuleren.

“De 130% grens voor de armoederegeling willen we handhaven.
We willen uitdrukkelijk geen verlaging hiervan’

We staan voor samen de schouders eronder en voor een integrale aanpak. Bijvoorbeeld door de inzet van ‘Team vroeg erop af’. Het Team Vroeg Eropaf in Losser benadert actief inwoners met betalingsachterstanden bij organisaties zoals energiebedrijven, Vitens, Domijn en zorgverzekeraars, om erger te voorkomen. Het team biedt hulp op maat om financiële problemen vroegtijdig op te lossen. Doel van dit team is het voorkomen van grote schulden en verergering van betalingsproblemen en het bieden van passende ondersteuning.

10. Ontwikkeling economie, toerisme en recreatie:

Uitbreiding bedrijventerreinen, duurzaam en verantwoord. Gedegen onderzoek naar vraag en wensen van ondernemers in Losser en ondernemers die in Losser willen investeren en op zoek zijn naar bedrijventerrein.

Regionale Economische Samenwerking (TwenteBoard)

Omdat veel Lossenaren buiten de gemeentegrenzen werken, investeert D66 in regionale samenwerking via de TwenteBoard en de Regio Deal. De focus ligt op het creëren van een groene, innovatieve economie die de hele regio versterkt.

De Toeristische Dinkel-verbinding (Noord-Zuid)

Om de lokale economie te stimuleren en het 'groene goud' van Losser te benutten, wil D66 een toeristische route realiseren die de dorpen Glane tot Beuningen met elkaar verbindt langs de rivier de Dinkel. Dit voorkomt dat dorpen 'doorfietsdorpen' worden en stimuleert verblijfstoerisme, wat de werkgelegenheid in de sector verhoogt.

Bijlage 1

Bouwen aan Losser

een woning voor iedereen

Bouwen aan Losser – Een Woning voor Iedereen

I. Visie en Probleemstelling

Inwoners van Losser zijn geworteld in hun dorpen en willen hier graag blijven wonen. Momenteel is het aanbod van betaalbare koop- en huurwoningen voor starters, doorstromers en ouderen echter veel te laag.

Er zit ook een verschil tussen de bestaande woningvoorraad en huidige woonwensen. Dit komt door vergrijzing en kleiner wordende huishoudens (meer eenpersoonshuishoudens). Daardoor wonen we als Nederlanders - met ons vermeende tekort aan ruimte – groter en ruimer dan omringende landen (in m² woonoppervlak per bewoner). Verder is 90% van onze woningvoorraad grondgebonden. Het gaat dan vooral om vrijstaande huizen en twee-onder-een-kappers. Bij dit soort huizen gaat een enorm overaanbod ontstaan door de vergrijzing en de toename van eenpersoonshuishoudens.

Terwijl de gemeente een evenwichtige woningmix ambieert, focussen projectontwikkelaars zich vooral op het dure segment (vrijstaand en twee-onder-een-kap). Starterswoningen van €400.000,- of meer zijn voor de lokale jeugd onbereikbaar. Wat we dus moeten toevoegen zijn woningen die zijn gericht op kleine huishoudens (starters, eenpersoonshuishoudens, senioren). Woningen die zo mogelijk ook nog modulair en circulair uit te breiden zijn, maar ook weer kleiner te maken zijn. Afhankelijk van de gezins- en levenssituatie. We kunnen hier meteen op maat en passend voor ieder dorp en ook zelfs het buitengebied mee beginnen. Dit kan door het splitsen van woningen in zowel buitengebied als in dorpen makkelijker te maken. Ook kunnen we kijken waar er een woonlaag bij kan (optoppen) en waar inbreiding (bouwen binnen de bebouwde kom) mogelijk is. Instrumenten als splitsen en optoppen gaan heel belangrijk worden.

Doelstelling: Het realiseren van 100% van de beoogde woningmix door de regie terug te pakken en ook betaalbare woningen te realiseren zodat Losser kan doorgroeien naar minimaal 25.000 inwoners en de doorstroming op de woningmarkt op gang komt.

II. De Strategische Rol van de Gemeente

Wanneer de markt (projectontwikkelaars) faalt in het bieden van betaalbaarheid, is de gemeente aan zet.

- **Actief Grondbeleid:** De gemeente kan eigen grondposities inzetten of het voorkeursrecht gebruiken om geschikte bouwlocaties te verwerven.
- **Financiering:** Via de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) kan de gemeentevoordelig en risicoarm lenen om projecten te financieren.
- **Samenwerkingsvormen:** Realisatie kan in eigen beheer, via een op te richten gemeentelijke woningstichting, of in nauwe samenwerking met partners zoals woningcorporatie Domijn.

- Geen winstoogmerk: Omdat de gemeente geen winst hoeft te maken op de ontwikkeling, kunnen de prijzen aanzienlijk lager blijven dan in de commerciële markt.

III. Innovatieve en Toekomstbestendige Bouw

Het plan zet in op woningen die niet alleen betaalbaar zijn bij aankoop, maar ook duurzaam in gebruik:

- **Modulair en Circulair:** Woningen worden opgebouwd uit duurzame modules die eenvoudig uit te breiden zijn (voor gezinsuitbreiding) of kleiner te maken (voor senioren). Deze bouwwijze is belangrijk voor de toekomst en nog volop in ontwikkeling.
- **Lokale Economie:** Bij voorkeur worden Losserse ondernemers betrokken bij de bouw, mits zij kunnen voldoen aan de eisen voor duurzaamheid en modulariteit
- **Levensloopbestendig:** Woningen die geschikt zijn voor iedere levensfase, van jeugd tot ouder, waardoor verhuizen binnen het eigen dorp makkelijker wordt.
- **Biobased bouwen stimuleren:** Biobased bouwen zorgt voor een gezondere leefomgeving en levert een belangrijke bijdrage aan het halen van klimaatdoelen. Bovendien draagt biobased bouwen bij aan een ander verdienmodel voor onze agrarische sector.

IV. Succesvolle Voorbeelden ter Inspiratie

Om de haalbaarheid van dit plan te onderbouwen, volgen hier voorbeelden van vergelijkbare projecten in de regio en Nederland, die daadwerkelijk en succesvol zijn gebouwd:

1. Regionaal

Circulaire Sociale Huur (Enschede)

Woningcorporatie De Woonplaats realiseerde aan de Assinklanden in Enschede de eerste circulaire sociale huurwoningen van Twente.

Door gebruik te maken van een houten casco en herbruikbare materialen (zoals oude isolatie en beton) werd de CO₂-uitstoot met 50% verlaagd vergeleken met traditionele bouw. Dit bewijst dat duurzaamheid en sociale huur perfect samengaan in de regio.

Bio-based bouwen (Enschede)

Bij bio-based bouwen gebruik je materialen die door de landbouw worden geteeld. Denk aan hout voor constructies en gewassen (vlas, hennep, stro) die voor isolatiemateriaal gebruikt kunnen worden. Zo vervangt hout bijvoorbeeld beton. Bio-based materialen nemen tijdens hun groei CO₂ op. Daardoor kan door bio-based bouwen de bouwen CO₂-neutraal of zelfs CO₂-negatief zijn.

Bio-based bouwen biedt dus een alternatief voor bouwen dat lokaal, duurzaam en toekomstbestendig is.

Bouw en landbouw versterken elkaar en als je bio-based bouwen op een goede manier toepast. Voor de landbouw is dit een grote kans. Het verbouwen van bio-based gewassen levert een verdienmodel op dat zonder dat dit CO₂-uitstoot of stikstofuitstoot veroorzaakt. Bovendien zorgt het voor meer gewasdiversiteit wat beter is voor natuur, bodem en de waterhuishouding.

Voorbeelden van bio-based bouwen in Enschede zijn houten CLT-modules bij de Performance Factory en op het Kennispark is het eerste houten wooncomplex van 8 lagen in Nederland gebouwd.

Energiezuinige flexwoningen (Weerselo)

Aan de Pastor Brenninkmeijerstraat heeft Mijande Wonen huurwoningen voor statushouders, starters op de woningmarkt en senioren laten bouwen.

De woningen staan op grond die eigendom is van de woningcorporatie. Het gaat hier om twee blokken van acht woningen.

Deze nul treden hoekwoningen zijn woningen zonder drempels en trappen. Deze woningen zijn geschikt voor mensen die om medische redenen met voorrang een aangepast huis nodig hebben. Hierbij is alles op de begane grond en hebben dus één woonlaag.

Daarnaast zijn er ook nog twaalf tussenwoningen met twee woonlagen: wonen beneden en de slaapkamer en badkamer boven. Deze woningen zijn bedoeld voor spoed- en noodopvang.

2. Nationaal: Modulaire Buurten (Zaandam & Amsterdam)

In de Rosmolenbuurt in Zaandam worden 95 sociale huurwoningen modulair gebouwd. De modules worden in de fabriek gemaakt en per schip en vrachtwagen naar de bouwplaats gebracht.

Modulair bouwen versnelt het proces aanzienlijk en behoudt toch de architectonische kwaliteit (door bijvoorbeeld steenstrips). In Amsterdam-Zuidoost worden vergelijkbare projecten gerealiseerd die binnen 5 maanden bewoonbaar zijn.

4. Alternatieve Modellen: Wooncoöperaties en CPO

Steeds vaker nemen burgers zelf het heft in handen via Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) of wooncoöperaties.

- In Eco-dorp Boekel zijn 36 klimaatpositieve sociale huurwoningen gebouwd die betaalbaar zijn voor iedereen. De bewoners zijn zelf eigenaar van het beheer, wat de sociale samenhang enorm versterkt.
- Erfpacht in combinatie met wooncoöperaties is een mooie combinatie: de gezamenlijke eigenaren huren toch al (van zichzelf), dus dan is de erfpacht (canon) die betaald wordt, onderdeel van de huurprijs.
- Een ander groot voordeel van wooncoöperaties is dat er beter gestuurd kan worden op gemengd bouwen: diverse segmenten en verschillende doelgroepen in 1 complex. Dat is iets wat corporaties niet kunnen bieden (wettelijk). Je zorgt dat bewoners een “wooncarriere” binnen hun eigen complex kunnen doorlopen (waarbij ouderen dus ook makkelijker naar een kleinere woning terug kunnen als kinderen het huis uit zijn).

V. Andere voorbeelden en mogelijkheden

Op basis van landelijke best-practices kan ook het volgende ingezet worden:

- Inzet van Koopinstrumenten: Gebruik instrumenten zoals Koop-Start of Kopen naar Wens. Hierbij koopt de inwoner de woning met een korting op de marktwaaarde, die pas bij doorverkoop wordt verrekend. Dit maakt koopwoningen direct bereikbaar voor starters met een middeninkomen.
- Erfpachtconstructies: De gemeente kan de grond in eigendom houden en in erfpacht uitgeven. Hierdoor hoeft de koper de grond niet direct te financieren, wat de instapprijs van een woning drastisch verlaagt.

Dat erfpacht als constructie of instrument steeds aantrekkelijker is komt door de grote stijging van de waarde van bouwgrond. Met erfpacht huur je de grond en koop je de woning. Dat maakt het kopen van een woning een stuk bereikbaarder. Erfpacht heeft geen goede naam. Bijvoorbeeld omdat mensen hierbij denken aan duur wonen op landgoederen. Daar is de erfpachtcanon echt het verdienmodel is om het landgoed in stand te kunnen houden. Bij een gemeente is er alleen maar sprake van (lage) rente voor de lening van de grondverwerving en de kosten van het bouwrijp maken. Deze kosten worden doorberekend. Voordeel voor de gemeente is dat na het aflossen van de lening, de grondverhuur (erfpachtcanon) blijft lopen en er een toekomstige stabiele inkomensstroom is.

- **Actief grondbeleid:** Als gemeente kun je via actief grondbeleid een kavel kopen die je specifiek beschikbaar stelt voor wooncoöperaties: de groep met het beste plan mag realiseren. Amsterdam heeft dit al in de praktijk gebracht, op diverse locaties. Hier zie je dat groepen leren van hun inschrijving: als het de eerste keer niet lukt, hebben ze de volgende keer een beter plan.
- **Fonds Coöperatief wonen:** Het idee van het Fonds dat dit jaar start is het financieren van coöperatieve woonvorminitiatieven van CPO's (Collectief Privaat/Particulier Opdrachtgeverschap), wooncoöperaties, woonvereniging. Het fonds financiert de planfase en de bouwfase. Voorwaarde is wel dat een wooninitiatief of project al beschikt over een locatie. De gemeente speelt een rol door bijvoorbeeld korting op de grond te geven of door de grond in erfpacht uit te geven. De nadruk ligt op projecten voor 12 tot 100 betaalbare woningen voor mensen met een middeninkomen.

Tijdelijke flexwoningen en Tiny Houses:

- Voor de directe nood (zoals spoedzoekers of jongeren) kan de inzet van verplaatsbare flexwoningen op braakliggende gemeentegrond een snelle oplossing bieden.
- Tiny Houses met centrale voorzieningen (zoals schuurtjes en parkeerplaatsen) zijn geschikt voor jongeren en starters op de woningmarkt. Door de centrale voorzieningen wordt verrommeling tegengegaan van een locatie waar de Tiny Houses geplaatst worden. Uit een eerdere inventarisatie door D66 Losser is gebleken dat er behoefte is aan deze woonvorm in de gemeente Losser. We zien Tiny Houses in eerste instantie als tijdelijke bewoning (vaak voor 5 tot 10 jaar) op grond die nog geen definitieve woonbestemming heeft, of als proefproject.

Tot slot:

Dit plan sluit naadloos aan bij de landelijke trend waarin gemeenten weer de regie nemen in de volkshuisvesting. Losser kan door de combinatie van actief grondbeleid, modulaire bouw en lokale samenwerking een voorloper worden in Twente.

Bijlage 2

Veilig in Losser

veilig over straat - veilig thuis

Veilig over straat – Veilig thuis:

Integrale aanpak sociale veiligheid

1. Aanleiding & Visie

Vrijheid is voor D66 de kernwaarde: "Laat iedereen vrij, maar niemand vallen". Die vrijheid wordt beperkt wanneer inwoners, met name vrouwen en kwetsbare groepen, zich onveilig voelen op straat. Incidenten zoals de zaak rondom Lisa uit Amsterdam en lokale meldingen van onveiligheidsgevoelens in dorpskernen maken een proactieve houding van de gemeente noodzakelijk. Maar ook een proactieve houding tegen vaak onzichtbare terreur achter de voordeur. D66 wil dat Losser voor op loopt in preventie en in het herkennen van signalen voordat geweld achter de voordeur escaleert. Veiligheid op straat en thuis is geen optie maar een voorwaarde voor vrijheid en je veilig voelen.

Sociale veiligheid moet een integraal onderdeel zijn van de "kwaliteitsimpulsen" in onze dorpen en voor onze inwoners.

2. Concrete Maatregelen in de openbare ruimte

- **Veiligheidsaudit door inwoners:** Bij elke inrichting en herinrichting van wijken, sportparken, bushaltes of centrumplannen (zoals in Losser-centrum of De Lutte) worden 'schouw-wandelingen' georganiseerd met inwoners en externe ervaringsdeskundigen met een frisse blik om onveilige plekken ('blind spots') te identificeren. Denk hierbij aan maatregelen zoals: "een lampje erbij" of "dichte bosjes en hoge struiken verwijderen".
- **Sociaal Veilige Infrastructuur:** Bij het ontwerp van nieuwe parkeerplaatsen aan de randen van het centrum wordt gekeken naar open zichtlijnen en de afwezigheid van hoge, dichte beplanting waar iemand zich kan verschuilen. Ook het veiliger maken van routes van en naar sportvelden, kulturhusen, verenigingsgebouwen worden meegenomen in nieuwe of herinrichtingsplannen.
- **Veilig uit, veilig thuis:** Om veilig over straat te gaan, bevorderen we voorlichting over hoe je met elkaar afspraken kunt maken om veilig na het sporten of uitgaan thuis te komen.
- **Meldpunt Straatintimidatie:** In samenwerking met de politie en het sociaal team wordt een laagdrempelig (digitaal) meldpunt Straatintimidatie ingericht, zodat de gemeente data-gedreven kan handhaven op 'hotspots'.

- **Preventie straatintimidatie:** Campagne onder jongeren "Check je maat". Een lokale campagne waarbij jongeren (met name jongens) in sportkantines en op school worden aangesproken op hun gedrag richting meiden. Grensoverschrijdend gedrag mag in Losser nooit de norm zijn.

3. Preventiemaatregelen tegen terreur achter de voordeur

Er wordt steeds vaker gesproken over de preventie van onzichtbaar geweld achter de voordeur (psychisch en fysiek geweld). Kinderen moeten in een veilige omgeving kunnen opgroeien en volwassenen moeten zonder angst samen – of alleen kunnen leven.

D66 wil dat Losser vooroploopt in het herkennen van signalen voordat geweld escaleert.

Dit kan mogelijk door investeren in expertise bij lokale zorgmedewerkers en docenten om stalking en dwingende controle vroegtijdig te signaleren.

4. Lagere drempels om hulp te kunnen vragen

In een dorp waar "iedereen elkaar kent", kan sociale controle positief werken, maar ook drempels opwerpen om hulp te zoeken. D66 Losser wil dat de politie en het sociale team (SKT) korte lijnen hebben met slachtoffers van stalking, straatintimidatie en terreur achter de deur. Zodat slachtoffers thuis sneller hulp durven en veilig kunnen vragen maar ook dat je je in het buitengebied of op stille dorpswegen altijd veilig weet. Daar hoort ook een voortdurende controle op gebiedsverboden en op naleving op afspraken met betrokkenen bij.

5. Budget & Realisatie

Middelen worden vrijgemaakt binnen de bestaande budgetten voor de kwaliteitsimpulsen en het onderhoud van de openbare ruimte maar ook sociale veiligheid. Veiligheid is immers een randvoorwaarde voor een "prettig woon/leefklimaat".

D66